

10. april 2019

Afgørelse om regler for dimensionering af FCR i henhold til SO GL artikel 153

RESUMÉ

Energinet anmeldte den 14. september 2018 regler for dimensionering af FCR i medfør af SO GL artikel 118, stk. 1, litra a og artikel 153. Forslaget er en del af driftsaftalen for synkronområdet Kontinentaleuropa i medfør af SO GL artikel 118.

Det anmeldte forslag er udarbejdet af alle TSO'erne i synkronområdet Kontinentaleuropa, og har til formål at fastsætte den nødvendige reservekapacitet af FCR for dette synkronområde.

I det anmeldte forslag er fastsat en reservekapacitet på 3000 MW i både opadgående og nedadgående retning, i medfør af SO GL artikel 153, stk. 2, litra b, nr. i.

AFGØRELSE

Forsyningstilsynet godkender det anmeldte forslag til regler for dimensionering af FCR for synkronområdet Kontinentaleuropa.

Sagens baggrund og begrundelsen for Forsyningstilsynets afgørelse fremgår nedenfor.

SAGSFREMSTILLING

I denne sag tages der stilling til Energinets anmeldelse af det fælles forslag til regler for dimensionering af FCR for synkronområdet Kontinentaleuropa i medfør af forordning (EU) 2017/1485 af 2. august 2017 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer ("SO GL") artikel 153, stk. 2.

Det anmeldte forslag er en del af driftsaftalen for synkronområdet Kontinentaleuropa i medfør af SO GL artikel 118. Det anmeldte forslag har til formål at fastsætte den samlede reservekapacitet af FCR, der skal være til rådighed i synkronområdet Kontinentaleuropa.

I medfør af SO GL artikel 153, stk. 2, skal alle TSO'er i et synkront område angive dimensioneringsregler i driftsaftalen for det synkrone område.

FORSYNINGSTILSYNET
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400
post@forsyningstilsynet.dk
www.forsyningstilsynet.dk

Driftsaftalen er reguleret i medfør af SO GL artikel 118, stk. 1, og heraf fremgår, at alle TSO'er i hvert synkronområde senest 12 måneder efter ikrafttræden af SO GL¹ skal anmelde regler for dimensionering af FCR.

Energinet anmeldte den 14. september 2018 et fælles forslag til regler for dimensionering af FCR. Forslaget dækker synkronområdet Kontinentaleuropa og er udarbejdet af alle TSO'er i dette synkronområde.

Energinet har foretaget anmeldelse som led i Energinets rolle som systemansvarlig virksomhed ("TSO") for det danske elforsyningssystem.

Det anmeldte forslag skal godkendes af alle regulerende myndigheder i den berørte region i medfør af SO GL artikel 6, stk. 3, litra d, nr. ii. Da det anmeldte fælles forslag vedrører synkronområdet Kontinentaleuropa, skal alle regulerende myndigheder i dette synkronområde godkende det anmeldte forslag i fællesskab.

I medfør af SO GL artikel 6, stk. 7, skal de regulerende myndigheder træffe afgørelse senest seks måneder efter, at den sidst berørte regulerende myndighed har modtaget den relevante metode.

Den sidst berørte regulerende myndighed modtog metoden for regler for dimensionering af FCR den 2. oktober 2018.

Forsyningstilsynet skal herefter træffe afgørelse senest den 2. april 2019.

Eftersom godkendelsen af det anmeldte forslag kræver, at mere end én regulerende myndighed træffer en afgørelse, er det i medfør af SO GL artikel 6, stk. 7, 1. pkt., pålagt de kompetente regulerende myndigheder at rådføre sig med hinanden, og koordinere og samarbejde med henblik på at nå til enighed.

Forsyningstilsynet deltager i Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER) og Council of European Energy Regulators (CEER), hvor det fremsatte forslag har været behandlet mellem alle de relevante regulerende myndigheder i EU. Forsyningstilsynet deltager i CEER-regi i Energy Regulators Forum (ERF), der består af ledende repræsentanter fra de forskellige regulerende myndigheder. Formålet med ERF er bl.a., at koordinere afgørelser, der skal træffes af mere end en regulerende myndighed i fællesskab.

Det anmeldte forslag er blevet behandlet i samarbejde af alle regulatorer, der i enighed den 31. marts 2019, har godkendt det anmeldte forslag til regler for dimensionering af FCR for synkronområdet Kontinentaleuropa. Alle de regulerende myndigheder har fremsendt et "position paper" dateret 31. marts 2019 til TSO'erne.

DET ANMELDTE FORSLAG

SO GL fastsætter regler for systemdriften af elektricitetstransmissionssystemer ved

---

¹ SO GL trådte i kraft 14. september 2017

at fastlægge fælles minimumskrav for systemdrift i Unionen, for det grænseoverskridende samarbejde mellem TSO'er og for udnyttelse af de relevante karakteristika hos de tilsluttede DSO'er og BNB'er.

I medfør af SO GL artikel 153, stk. 2, skal alle TSO'er i et synkront område angive dimensioneringsregler i driftsaftalen for det synkrone område i overensstemmelse med følgende kriterier:

- a) den reservekapacitet af FCR, der kræves til det synkrone område, skal dække mindst referencehændelsen og, for de synkrone områder CE og Norden, resultaterne af den sandsynlighedsbaserede metode til dimensionering af FCR, der er benyttet i henhold til litra c)
- b) referencehændelsens omfang fastlægges i overensstemmelse med følgende betingelser:
  - i) for det synkrone område CE er referencehændelsen 3 000 MW i positiv retning og 3 000 MW i negativ retning
- c) for de synkrone områder CE og Norden har alle TSO'er i det synkrone område ret til at fastlægge en sandsynlighedsbaseret metode til dimensionering af FCR under hensyntagen til mønstret for forbrug, produktion og inerti, herunder syntetisk inerti, samt de tilgængelige midler til i realtidsdrift at sørge for minimumsinerti i overensstemmelse med den metode, der er omhandlet i artikel 39, med det formål at nedbringe sandsynligheden for utilstrækkelige FCR til højst én gang hvert 20. år, og
- d) de dele af reservekapaciteten af FCR, der kræves til hver TSO som oprindelig FCR-forpligtelse, fastlægges på grundlag af summen af nettoproduktionen og -forbruget i TSO'ens systemområde divideret med summen af nettoproduktionen og -forbruget i det synkrone område over en periode på et år.

Det anmeldte forslag har til formål at fastsætte den samlede reservekapacitet fra FCR-enheder, der skal være til rådighed i synkronområdet Kontinentaleuropa.

I medfør af forslaget artikel 3, fastsættes dimensionering af FCR i synkronområdet Kontinentaleuropa til 3000 MW i henholdsvis opadgående og nedadgående retning, i overensstemmelse med SO GL artikel 153, stk. 2, litra b, nr. i.

Endvidere fastsættes i artikel 3 en fordelingsnøgle i forhold til at fastsætte hver enkel TSOs forpligtelse af den samlede dimensionering på 3000 MW.

Fordelingsnøglen fastsættes matematisk på baggrund af produktion og forbrug i den enkelte TSOs systemområde set i forhold til den samlede andel af produktion og forbrug i hele synkronområdet Kontinentaleuropa fordelt over et kalenderår².

---

²Pi,t = FCRdimensionering * $\frac{G_{i,t-2} + L_{i,t-2}}{G_{u,t-2} + L_{u,t-2}}$, hvor $G_{i,t}$ er produktionen af elektricitet i den enkelte TSOs systemområde i et kalenderår, $L_{i,t}$ er forbruget i den enkelte TSOs systemområde i et kalender år,

Hver TSO skal senest den 31. marts i hvert kalenderår udveksle data med de øvrige TSO'er i synkronområdet, vedrørende produktion og forbrug i det forgangne kalenderår.

Af det anmeldte forslags artikel 4 fremgår frist for implementering af det anmeldte forslag på en måned efter alle relevante regulerende myndigheder har godkendt det anmeldte forslag.

SAGENS PARTER

Energinet Elsystemansvar A/S (CVR-nr. 39314959) er sagens part i sin egenskab af transmissionssystemoperatør og pligtsubjekt i medfør af SO GL artikel 153, stk. 2.

HØRING

Ved udarbejdelse af det anmeldte forslag har TSO'erne i synkronområderne Kontinentaleuropa foretaget offentlig høring via ENTSO-E hjemmeside i perioden fra den 30. marts 2018 til 3. maj 2018.

Som bilag til anmeldelsen er vedlagt dokumentet "response to public comments". Dokumentet indeholder høringssvar samt TSO'ernes stillingtagen hertil.

Det anmeldte forslag vedrører krav til dimensioneringen af FCR-reserven for synkronområdet Kontinentaleuropa. Det anmeldte forslag vedrører derfor en bred kreds af aktører i elmarkedet. Forsyningstilsynet har på denne baggrund foretaget offentlig høring i perioden fra den 28. september 2018 til 2. november 2018

Tilsynet har ikke modtaget høringssvar.

RETSGRUNDLAG

Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 af 2. august 2017 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer (SO GL)

Artikel 4, stk. 2.

Når denne forordning anvendes, skal medlemsstaterne, de kompetente myndigheder og systemoperatørerne:

- a) anvende proportionalitetsprincippet og princippet om ikke-diskrimination
- b) sikre gennemsigtighed
- c) anvende princippet om optimering mellem den højeste samlede effektivitet og de laveste samlede omkostninger for alle involverede parter

- d) sikre, at TSO'er så vidt muligt anvender markedsbaserede mekanismer til at sikre netsikkerheden og –stabiliteten
- e) respektere det ansvar, der er pålagt den relevante TSO med henblik på at sikre systemsikkerheden, herunder i henhold til kravene i national lovgivning
- f) høre de relevante DSO'er og tage højde for eventuelle virkninger for deres systemer og
- g) tage højde for anerkendte europæiske standarder og tekniske specifikationer.

Artikel 6, stk. 1, stk. 3, stk. 6 og stk. 7.

1. De enkelte regulerende myndigheder er ansvarlige for godkendelsen af de vilkår, betingelser og metoder, som TSO'er udarbejder i henhold til stk. 2 og 3.

Den enhed, der udpeges af medlemsstaten, godkender de vilkår og betingelser eller metoder, som TSO'er har udarbejdet, jf. stk. 4. Den udpegede enhed er den regulerende myndighed, medmindre medlemsstaten fastsætter andet.

(...)

3. Forslagene til følgende vilkår og betingelser eller metoder godkendes af alle regulerende myndigheder i den berørte region, og en medlemsstat kan indgive en udtalelse til den berørte regulerende myndighed:

(...)

d) metoder, betingelser og værdier anført i driftsaftalerne for synkront område i artikel 118 vedrørende:

(...)

ii) regler for dimensionering af FCR i henhold til artikel 153

(...)

6. Forslaget til vilkår og betingelser eller metoder skal omfatte et forslag til tidsrammen for gennemførelsen af disse og en beskrivelse af deres forventede betydning for målene i denne forordning. Forslag til vilkår og betingelser eller metoder, der skal godkendes af flere eller alle regulerende myndigheder, fremlægges for agenturet, samtidig med at de fremlægges for de regulerende myndigheder. På anmodning fra de kompetente regulerende myndigheder afgiver agenturet inden for tre måneder en udtalelse om forslagene til vilkår og betingelser eller metoder.

7. Hvor godkendelsen af vilkår og betingelser eller metoder kræver, at mere end én regulerende myndighed træffer en afgørelse, rådfører de kompetente regulerende myndigheder sig med hinanden og koordinerer og samarbejder med henblik på at nå til enighed. Hvis agenturet afgiver en udtalelse, skal den kompetente regulerende myn-

dighed tage denne udtalelse i betragtning. De regulerende myndigheder træffer afgørelse om de fremlagte vilkår, betingelser og metoder, jf. stk. 2 og 3, senest seks måneder efter, at de, eller i givet fald den sidste berørte regulerende myndighed, har modtaget de omhandlede vilkår, betingelser og metoder.

Artikel 11, stk. 3.

TSO'er, der er ansvarlige for at udarbejde et forslag til vilkår, betingelser og metoder, tager behørigt hensyn til de synspunkter, som interesseparterne fremsætter i forbindelse med høringerne, inden forslaget fremlægges til godkendelse for de regulerende myndigheder. I alle tilfælde udarbejdes en solid begrundelse for at indarbejde eller ikke at indarbejde interesseparternes synspunkter i forslaget, som vedlægges forslaget og offentliggøres inden for rimelig tid inden eller samtidig med offentliggørelsen af forslaget til vilkår, betingelser og metoder.

Artikel 153

1. Alle TSO'er i et synkront område fastlægger mindst én gang om året den reservekapacitet af FCR, der kræves til det synkrone område, og hver TSO's oprindelige FCR-forpligtelse i overensstemmelse med stk. 2.

2. Alle TSO'er i et synkront område angiver dimensioneringsregler i driftsaftalen for det synkrone område i overensstemmelse med følgende kriterier:

- a) den reservekapacitet af FCR, der kræves til det synkrone område, skal dække mindst referencehændelsen og, for de synkrone områder CE og Norden, resultaterne af den sandsynlighedsbaserede metode til dimensionering af FCR, der er benyttet i henhold til litra c)
- b) referencehændelsens omfang fastlægges i overensstemmelse med følgende betingelser:
  - ii) for det synkrone område CE er referencehændelsen 3 000 MW i positiv retning og 3 000 MW i negativ retning
- c) for de synkrone områder CE og Norden har alle TSO'er i det synkrone område ret til at fastlægge en sandsynlighedsbaseret metode til dimensionering af FCR under hensyntagen til mønstret for forbrug, produktion og inerti, herunder syntetisk inerti, samt de tilgængelige midler til i realtidsdrift at sørge for minimumsinerti i overensstemmelse med den metode, der er omhandlet i artikel 39, med det formål at nedbringe sandsynligheden for utilstrækkelige FCR til højst én gang hvert 20. år, og
- d) de dele af reservekapaciteten af FCR, der kræves til hver TSO som oprindelig FCR-forpligtelse, fastlægges på grundlag af summen af nettoproduktionen og -forbruget i TSO'ens systemområde divideret med summen af nettoproduktionen og -forbruget i det synkrone område over en periode på et år.

FORSYNINGSTILSYNETS BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSEN

Vurdering af formelle krav

Forsyningstilsynet modtog anmeldelsen af regler for dimensionering af FCR den 14. september 2018.

I medfør af SO GL artikel 118, stk. 1, litra a, skal TSO'erne i hvert synkronområde senest 12 måneder efter ikrafttræden af SO GL udarbejde regler for dimensionering af FCR.

SO GL trådte i kraft den 14. september 2017. Forsyningstilsynet modtog anmeldelse af regler for dimensionering af FCR den 14. september 2018. Tilsynet har herefter modtaget det anmeldte forslag rettidigt.

Af det anmeldte forslag fremgår, at forslaget er udarbejdet af alle TSO'er i synkronområdet Kontinentaleuropa i fællesskab.

I medfør af SO GL artikel 11, stk. 3 skal høring være foretaget, inden forslaget fremlægges til godkendelse for de regulerende myndigheder. Endvidere skal forslaget vedlægges en solid begrundelse for at indarbejde eller ikke at indarbejde interesseparters synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med høringen.

Før anmeldelse til Forsyningstilsynet har det fremsatte forslag været i høring fra den 30. marts 2018 til den 3. maj 2018 via ENTSO-E's hjemmeside. Tilsynet bemærker, at interessepartier herunder DSO'er herved har haft mulighed for at fremkomme med synspunkter.

Sammenholdt med dokumentet "Response to public comments" vurderer Forsyningstilsynet, at det fremsatte forslag opfylder betingelsen i SO GL artikel 4, stk. 2, litra f.

Forsyningstilsynet vurderer endvidere, at betingelserne i SO GL artikel 11, stk. 3 er opfyldt, ved den skete høring via ENTSO-E's hjemmeside, samt vedlagte dokument "Response public comments".

Forsyningstilsynet har ved sin deltagelse i ACER og CEER rådført, samarbejdet og koordineret med de øvrige kompetente regulerende myndigheder i synkronområdet Kontinentaleuropa, med henblik på at opnå enighed om den fremsendte anmeldelse.

De regulerende myndigheder er den 31. marts 2019 nået til enighed om at godkende det anmeldte forslag, jf. bilaget "position paper". Dette position paper indeholder en formel konstatering af enigheden mellem regulatorerne og beskriver aftalen mellem regulatorerne om at godkende det anmeldte forslag, med henblik på at sikre, at afgørelsen ikke skal henvises til ACER.

Forsyningstilsynet lægger vægt på, at det anmeldte forslags artikel 4 indeholder bestemmelser om implementeringen af det anmeldte forslag. Tilsynet vurderer på denne baggrund, at det anmeldte forslag opfylder kravet i SO GL artikel 6, stk. 6, og at den fastsatte frist på en måned er i overensstemmelse med den angivne tidsfrist i SO GL artikel 118, stk. 2.

Det er på baggrund af ovenstående Forsyningstilsynets vurdering, at det anmeldte forslag regler for dimensionering af FCR, opfylder alle formelle krav.

Vurdering af materielle krav

Det er Forsyningstilsynets vurdering, at det anmeldte forslag opfylder betingelserne i artikel 153, stk. 2. Tilsynet lægger vægt på, at det anmeldte forslag fastsætter en referencehændelse for synkronområdet Kontinentaleuropa på 3000 MW i både opadgående og nedadgående retning, i overensstemmelse med SO GL artikel 153, stk. 2, litra b, nr. i.

Tilsynet lægger endvidere vægt på, at der ikke er pligt for TSO'erne til at fastsætte en sandsynlighedsbaseret metode i medfør SO GL artikel 153, stk. 2, litra c.

Forsyningstilsynet har ikke ved høring, eller på anden måde, modtaget materiale der giver tilsynet grundlag for, at TSO'erne bør fastsætte en sandsynlighedsbaseret metode for dimensioneringen af FCR.

Tilsynet lægger vægt på, at det anmeldte forslags artikel 3 indeholder bestemmelser om fordelingen af FCR-forpligtigheden mellem de enkelte TSO'er. Tilsynet lægger endvidere vægt på, at fordelingen af FCR-forpligtigheden skal revurderes hvert kalenderår. Tilsynet vurderer, at den fastsatte fordeling er i overensstemmelse med SO GL artikel 153, stk. 2, litra d.

Forsyningstilsynet godkender efter en samlet vurdering det anmeldte forslag til regler for dimensionering af FCR.

KLAGEVEJLEDNING

Eventuel klage over denne afgørelse kan indbringes for Energiklagenævnet, jf. § 89, stk. 1 i lovbekendtgørelse nr. 52 af 17. januar 2019 om lov om elforsyning. Klage skal være skriftlig og være indgivet inden 4 uger efter, at Forsyningstilsynets afgørelse er meddelt.

Klagen indgives til:

Energiklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg
Tlf.: 72 40 56 00
E-mail: ekn@naevneneshus.dk

Energiklagenævnets kontortid kan have betydning for, om klagen er indgivet i rette tid. Nærmere information om klagefristen, hvem der kan klage (klageberettiget) og nævnets klagebehandling fremgår af Energiklagenævns hjemmeside www.ekn.dk.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Thomas H. Wienberg', written in a cursive style.

Navn: Thomas Heldbo Wienberg (FSTS)

Stillingsbetegnelse: Fuldmægtig

Tlf. +45 41715418

Mail: thwi@forsyningstilsynet.dk